

***UNIVERZITNÁ KNIŽNICA
UNIVERZITY MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
70 ROKOV VO FAKTOCH A OBRAZOCH***

**BANSKÁ BYSTRICA
2024**

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
Univerzitná knižnica

**UNIVERZITNÁ KNIŽNICA UNIVERZITY MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
70 ROKOV VO FAKTOCH A OBRAZOCH**

BANSKÁ BYSTRICA

2024

Autorky: Slávka Beracková, Danica Jurašková, Michaela Mikušková, Lucia Nižníková, Martina Trégerová
Jazyková redaktorka: Lucia Nižníková
Grafické spracovanie: Miroslav Chladný

Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
Rok vydania: 2024

ISBN 978-80-557-2200-9

<https://doi.org/10.24040/2024.9788055722009>

Táto publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons Attribution 4.0 International Licence CC BY (uvadenie autora).

OBSAH

Úvod.....	4
Vývoj knižnice a jej pracovísk	5
Významné roky v histórii UK	6
Organizačná štruktúra knižnice	9
Ekonomická študovňa	10
Pedagogická študovňa	11
Politologická študovňa	12
Právnická študovňa	13
Univerzálna študovňa	14
Referát absenčných výpožičiek	15
Mali sme aj	16
Knižničné fondy a služby	17
Prierez vývojom služieb	18
Knižničný fond	20
Špecializované knižnice	20
Špecializované fondy a zbierky	21
Mílniky v evidencii publikačnej a umeleckej činnosti a ohlasov	24
Krok za krokom k otvorenej vede	26
Časopis Bibliotheca Universitatis	28
Program dobrovoľníctva	30
Prezentácia univerzitnej knižnice doma i v zahraničí	33
Služobné cesty a mobility Erasmus+	34
Organizačná spoluúčasť na významných knižničných konferenciách	34
Knižnično-informačné systémy	35
Webová stránka	35
Organizovanie podujatí	36
Namiesto záveru	39
Tri otázky pre riaditeľku univerzitnej knižnice	40
Miništatistika	42
Perličky z knižničného fondu	43
Naj... ..	44
Univerzitná knižnica kedysi... ..	46
... a dnes	47
Použitá literatúra	48

ÚVOD

Okrúhle výročie je príležitosťou na bilancovanie historického vývoja inštitúcie, na zamyslenie sa nad dosiahnutými cieľmi a úrovňou naplňania svojho poslania, ako aj na stanovenie si plánov do budúcnosti.

Mapovanie historického vývoja univerzitnej knižnice je pomerne komplikované, pretože chýba dostatok prameňov dokladujúcich vývoj knižníc, ktoré položili základy Univerzitnej knižnice Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Zložitý bol aj vývoj po roku 1992, keď sa knižnica stala súčasťou novovzniknutej univerzity. Publikácia, ktorú držíte v rukách, prináša súpis najdôležitejších míľnikov, ktoré knižnicu formovali z organizačného hľadiska i z pohľadu rozvoja služieb. Čitateľom zároveň ponúka náhľad na jej aktuálny stav. Doložená obrazová dokumentácia verne vypovedá o zmenách v priestorovom i technickom zabezpečení pracovísk, ktoré poskytujú služby používateľom.

Ohliadať sa do minulosti nestačí, treba sa poďakovať aj tým, ktorí jej minulosť aktívne tvorili, jej zamestnancom. Mnohí z nich napriek rôznym prekážkam svojou odbornosťou zabezpečili rozvoj knižnice a jej služieb.

Hodnotenie aktuálneho stavu knižnice a porovnanie sa s inými akademickými knižnicami doma i v zahraničí je nevyhnutným predpokladom na zadefinovanie vízie ďalšieho rozvoja. Tá musí byť formovaná v kontexte dlhodobých zámerov univerzity a potrieb akademickej obce. Podpora zriaďovateľa a angažovanosť zamestnancov knižnice sú podmienkou jej ďalšieho napredovania a rastúceho významu aj za múrmi univerzity.

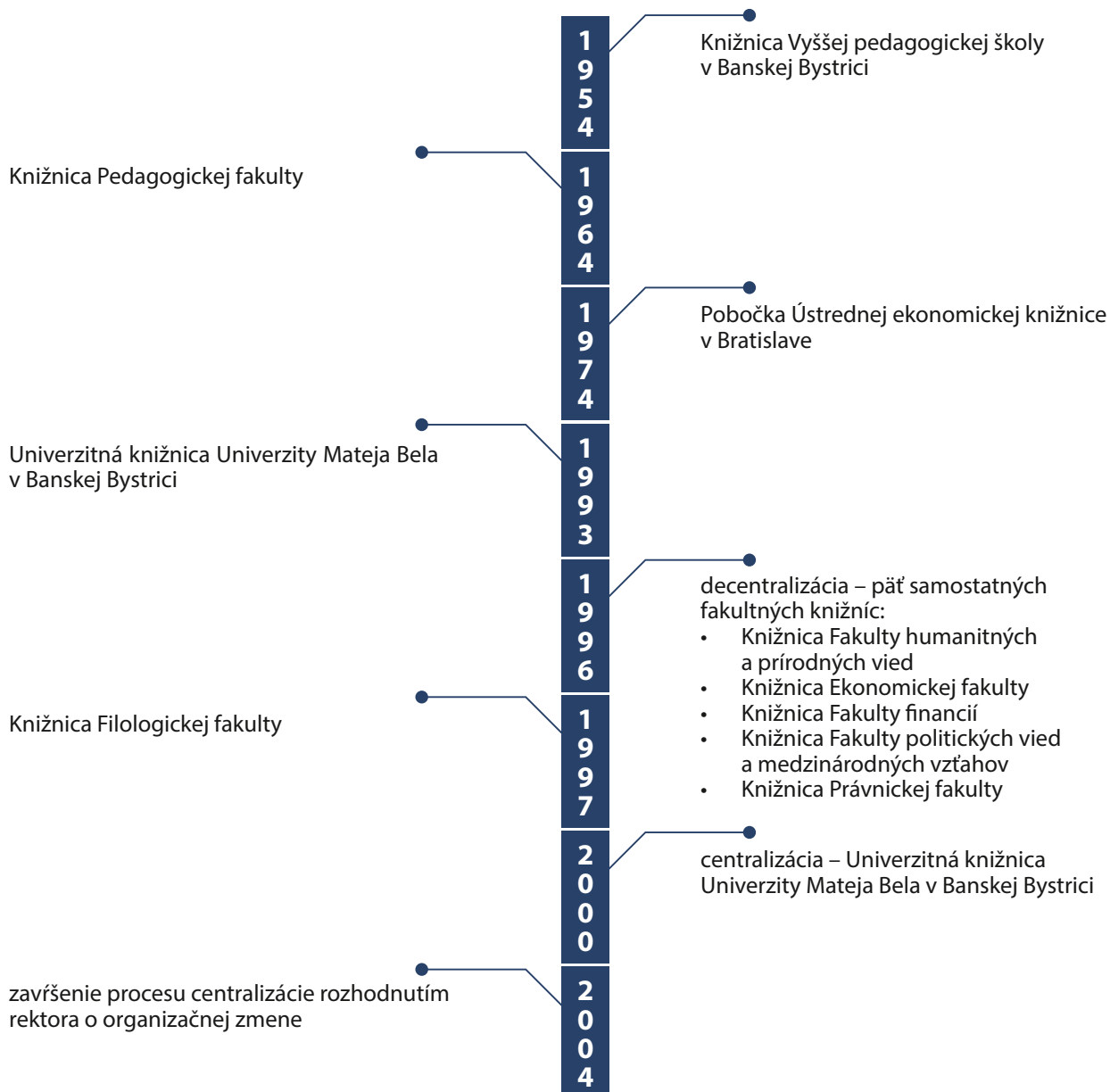
Naša knižnica si plní svoje funkcie v rôznych podobách, podmienkach a úrovniach kvality už sedemdesiat rokov. Počas tohto obdobia bola jej prvoradým cieľom podpora vzdelávacieho a vedecko-výskumného procesu na univerzite a spokojný používateľ využívajúci kvalitné knižnično-informačné služby. Ďakujeme, že ste boli, ste a veríme, že aj naďalej budete s nami. Už dnes ďakujeme za každý návrh či formu spolupráce, ktorá pomôže skvalitniť naše služby.

vedenie Univerzitnej knižnice UMB

Vývoj knižnice a jej pracovísk

VÝZNAMNÉ ROKY V HISTÓRII UNIVERZITNEJ KNIŽNICE

Vznik Univerzitnej knižnice Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici súvisí so založením Vyššej pedagogickej školy v Banskej Bystrici v roku 1954, pri ktorej bola zriadená aj knižnica. Škola sa v roku 1964 transformovala na Pedagogickú fakultu s Ústrednou knižnicou Pedagogickej fakulty. Po zriadení Fakulty ekonomiky služieb a cestovného ruchu Vysokiej školy ekonomickej v Bratislave v roku 1974 na fakulte vznikla pobočka Ústrednej ekonomickej knižnice. Tieto dve knižnice postupne prešli viacerými vývojovými etapami, budovali komplexné knižničné fondy, rozširovali spektrum poskytovaných služieb a hľadali si miesto v knihovníckej komunite.

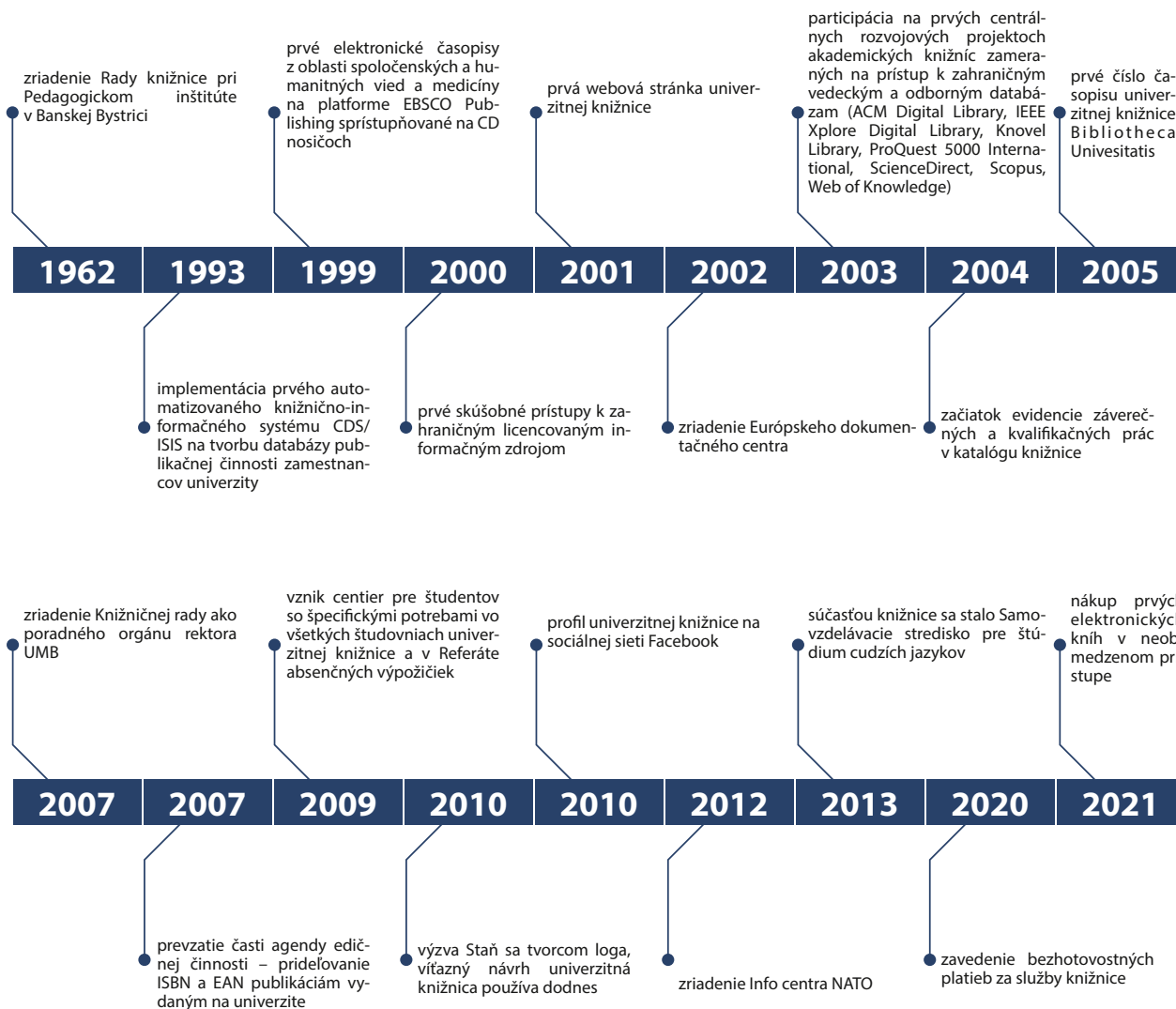
Vedenie novovzniknutej Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici prijalo rozhodnutie o zlúčení Ústrednej knižnice Pedagogickej fakulty a Ústrednej knižnice Fakulty ekonomiky služieb a cestovného ruchu v roku 1992. V nasledujúcom roku bola na základe ustanovenia § 13 ods. 3 zákona č. 172/1990 Z. z. o vysokých školách a ustanovenia § 2 zákona č. 53/1959 o jednotnej sústave knižníc v súlade s čl. 3 ods. 1 časti 2 Štatútu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zriadená Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Akademický senát UMB vydal rozhodnutie, ktorým k 1. aprílu 1996 zanikla Univerzitná knižnica UMB a na pôde univerzity vzniklo päť knižníc, ktoré prešli pod priame riadenie fakúlt: Knižnica Fakulty humanitných a prírodných vied, Knižnica Ekonomickej fakulty, Knižnica Fakulty financií, Knižnica Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov, Knižnica Právnickej fakulty. Knižnica Fakulty humanitných a prírodných vied na základe Zmluvy o spoločnej knižnici podpísanej dekanmi zriaďovateľských fakúlt poskytovala služby trom fakultám – Pedagogickej fakulte, Fakulte humanitných vied a Fakulte prírodných vied. Vznik novej Filologickej fakulty bol spojený aj so vznikom Knižnice Filologickej fakulty. Knižnično-informačné služby na univerzite tak poskytovalo šesť fakultných knižníc.

V roku 1999 rektor univerzity vydal Rozhodnutie o zriadení Univerzitnej knižnice Univerzity Mateja Bela od 1. januára 2000. Na základe Príkazu rektora UMB č. 1/2000 sa začala transformácia fakultných knižníc do jednej univerzitnej knižnice, ktorá sa mala stať samostatnou organizačnou zložkou univerzity. Proces centralizácie bol ukončený rozhodnutím rektora o organizačnej zmene v roku 2004. Akademický senát a vedenie univerzity schválili základné dokumenty knižnice: štatút (dnes prevádzkový poriadok), organizačný poriadok, organizačnú štruktúru, knižničný a výpožičný poriadok.

Výraznými organizačnými zmenami univerzitná knižnica prešla aj po roku 2004. Medzi najvýznamnejšie patrili tie v rokoch 2008, 2010 a 2020, ktoré reflektovali zmeny v organizácii práce a zavádzanie nových služieb. V roku 2021 bola vykonaná posledná dôležitá organizačná zmena, ktorá sa realizovala ako dôsledok zmien vo financovaní vysokého školstva na Slovensku.

Ďalšie dôležité míľniky

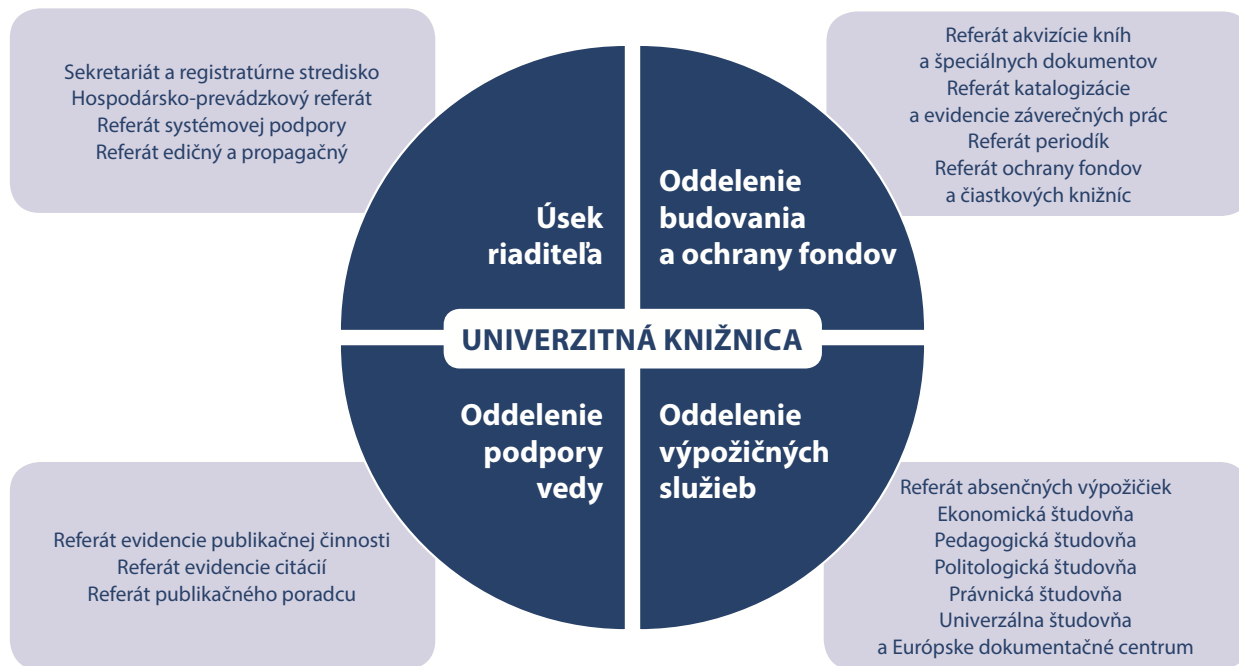
Personálne zabezpečenie a riaditeľky Univerzitnej knižnice UMB

Na základe dostupnej dokumentácie máme obmedzené množstvo informácií o bývalých pracovníkoch knižnice pred vznikom univerzity v roku 1992 vrátane jej vedúcich predstaviteľov. Ústredná knižnica Pedagogickej fakulty mala v čase vzniku univerzity trinásť a pobočka Ústrednej ekonomickej knižnice troch odborných pracovníkov. Po decentralizácii v roku 1996 nebolo personálne zabezpečenie všetkých fakultných knižníc rovnaké. V niektorých fakultných knižniciach zabezpečovala prevádzku len jedna pracovníčka. Medzi väčšie a personálne lepšie zabezpečené knižnice patrili Knižnica Fakulty humanitných a prírodných vied a Knižnica Ekonomickej fakulty.

Riaditeľky univerzitnej knižnice po vzniku univerzity:

1992 – 1994	Mgr. Danica Hullová
1994 – 1996	Mgr. Drahomíra Štefániková
1996 – 2001	PhDr. Helena Pažúrová, CSc.
2001 – 2003	PhDr. Jana Santorisová
2003 – 2019	PhDr. Ľudmila Homolová
2019 – súčasnosť	Mgr. Michaela Mikušková

Aktuálna organizačná štruktúra

EKONOMICKÁ ŠTUDOVŇA

Študovňa poskytuje prezenčné aj absenčné výpožičné služby.

2004

Ekonomická študovňa sídli v hlavnej budove Ekonomickej fakulty na Tajovského 10.

2005

stavebné úpravy a zlúčenie Ekonomickej študovne so Študovňou financií a MBA

2008

rozšírenie priestorov absenčného skladu

2006

inštalácia elektronického zabezpečovacieho zariadenia na ochranu fondu

2014

umiestnenie návratového automatu pred vstupom do študovne

2017

zlúčenie absenčných a prezenčných výpožičných služieb

S odsunom absenčného fondu sa vytvoril priestor na zmenu dispozičného usporiadania študovne. Rekonštrukciou prešli priestory bývalých absenčných výpožičiek a skladu. V študovni vznikli štyri zóny – vstupná s výpožičným pultom, prezenčná určená na štúdium v tichom prostredí, oddychová na pohodlné trávenie voľného času študentov s priestorom pre skupinovú prácu a počítačová. Študovňa obsahuje knižničný fond určený na prezenčné štúdium.

2023

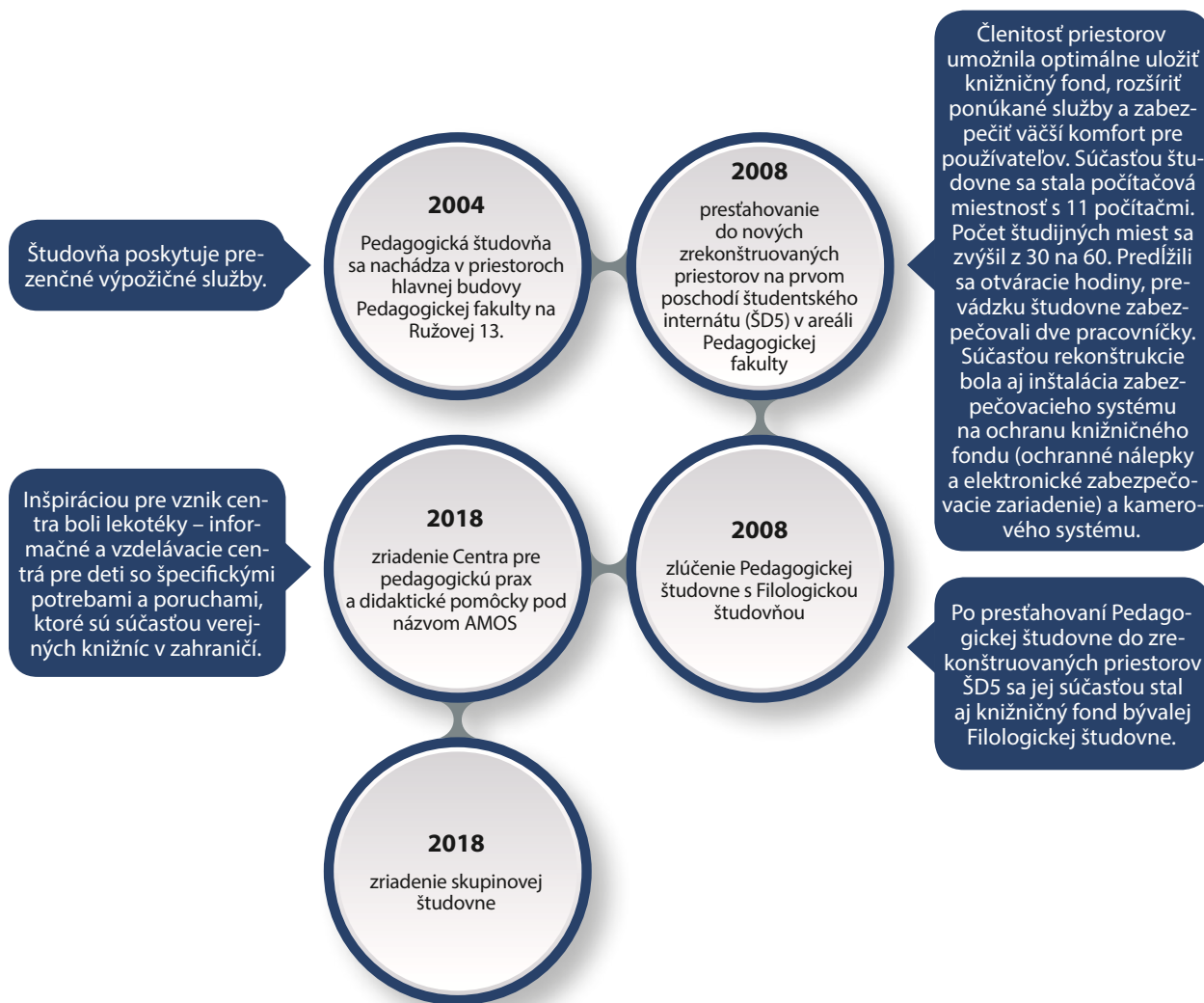
odsun absenčného fondu do centrálného skladu pri Referáte absenčných výpožičiek

2023

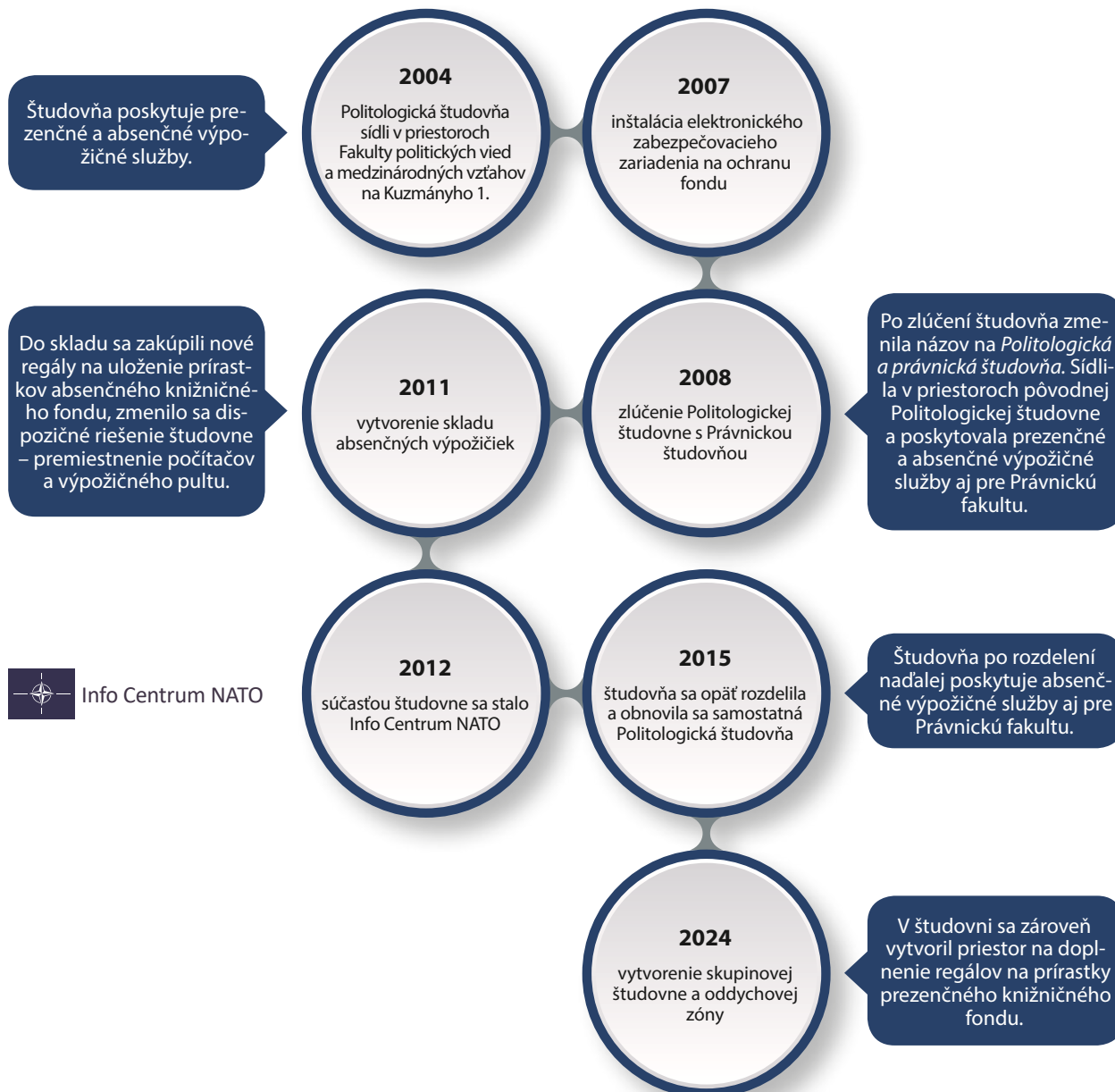
zlúčenie študovne so Samovzdelávacím strediskom pre štúdium cudzích jazykov

Zlúčovanie bolo spojené s čiastočnou rekonštrukciou študovne – výmenou podlahovej krytiny a výpožičného pultu. V miestnosti výpožičiek bola inštalovaná nová brána na elektronické zabezpečenie knižničného fondu.

PEDAGOGICKÁ ŠTUDOVŇA

POLITOLOGICKÁ ŠTUDOVŇA

Info Centrum NATO

PRÁVNICKÁ ŠTUDOVŇA

Do roku 2004 bolo súčasťou študovne Európske dokumentačné centrum.

2004

po centralizácii Právnická študovňa sídli v budove Právnickej fakulty na Komenského 20.

2008

zlúčenie Právnickej študovne s Politologickou študovňou

Fond Právnickej študovne bol presťahovaný do priestorov Politologickej študovne na Kuzmányho 1. Novovzniknutá *Politologická a právnická študovňa* poskytovala prezenčné a absenčné výpožičné služby pre Fakultu politických vied a medzinárodných vzťahov a pre Právnickú fakultu.

2016

inštalácia elektronického zabezpečovacieho zariadenia na ochranu fondu

2015

opätovné zriadenie študovne na Právnickej fakulte

Po opätovnom zriadení Právnickej študovne absenčná časť fondu právnického zamerania zostala naďalej v Politologickej študovni. Právnická študovňa poskytovala len prezenčné výpožičné služby. Absenčné výpožičné služby pre Právnickú fakultu zabezpečovala Politologická študovňa a Referát absenčných výpožičiek.

2020

rozšírenie kapacity regálov na uloženie prezenčného knižničného fondu

2021

po nevyhnutnej organizačnej zmene dochádza k výraznému obmedzeniu služieb študovne

V organizačnej štruktúre Univerzitnej knižnice bola zrušená pracovná pozícia Referent Právnickej študovne. Dôvodom týchto opatrení bola slabá návštevnosť študovne.

UNIVERZÁLNA ŠTUDOVŇA

2004

súčasťou študovne bolo pracovisko rešeršných služieb a Študovňa periodík na Tajovského 51.

2008

rekonštrukcia a rozšírenie priestorov študovne

Nové priestory študovne, ktoré vznikli zlúčením priestorov Univerzálnej študovne a Študovne periodík, prispeli k výraznému zlepšeniu estetického a funkčného prostredia študovne, zlepšilo sa technické vybavenie a navýšil sa počet študijných miest. Zároveň sa predĺžili otváracie hodiny. Súčasťou rekonštrukcie bola aj inštalácia zabezpečovacieho systému na ochranu knižničného fondu (ochranné nálepky a elektronické zabezpečovacie zariadenie) a kamerového systému.

Zriadenie oddychovej zóny bolo možné vďaka odsunu tlačenej záverečnej a kvalifikačnej práce do depozitu. Bola to prvá oddychová zóna zariadená pohodlným nábytkom v univerzitnej knižnici. Od začiatku sa tešila veľkej obľube u používateľov.

2019

zriadenie oddychovej zóny

2008

začlenenie Európskeho dokumentačného centra

Po rozšírení priestorov sa do Univerzálnej študovne presťahoval fond Európskeho dokumentačného centra.

2021

študovňa poskytuje medziknižničnú výpožičnú službu a medzinárodnú medziknižničnú výpožičnú službu

Európske
Dokumentačné Centrum

REFERÁT ABSENČNÝCH VÝPOŽIČIEK

Rekonštrukcia si vyžiadala stavebné úpravy a bola spojená so zmenou dispozičného riešenia, premiestnili sa priestory výpožičného pultu a prvého kontaktu s používateľmi, a vytvorili sa nové priestory pre kancelárie odborných pracovníkov knižnice. Zmenilo sa stavenie regálov na uloženie absenčného fondu v centrálnom sklade.

2004

centrálné pracovisko absenčných výpožičiek sídliace v budove Fakulty humanitných vied a Fakulty prírodných vied na Tajovského 40 prešlo výraznou rekonštrukciou

2005

prvé pracovisko, ktoré zaviedlo výpožičný modul v novom knižnično-informačnom systéme ARL

2014

rekonštrukcia vstupných dverí

2013

inštalácia prvého návratového automatu pred vstupom na referát

Do voľného výberu boli vybrané publikácie nachádzajúce sa v centrálnom sklade so zameraním na beletriu, významné osobnosti, rozvoj osobnosti, zdravý životný štýl a voľný čas.

2021

vytvorenie priestoru voľného výberu kníh

2023

rozšírenie kapacity voľného výberu kníh

Na základe záujmu používateľov o voľnočasovú literatúru sa rozšírili priestory voľného výberu. Bol doplnený o vybrané publikácie z centrálného skladu, ale predovšetkým o nové zakúpené tituly beletrie, literatúry faktu a zdravého životného štýlu.

2023

realizácia prvej etapy zlučovania absenčných výpožičiek – do centrálného skladu bol presťahovaný fond absenčných výpožičiek Ekonomickej študovne

Rozšírenie kapacity centrálného skladu si vyžiadalo uvoľnenie pôvodných kancelárskych priestorov a zmenu usporiadania kancelárií pracovníkov odborných činností.

MALI SME AJ

Filologická študovňa

Multimediálna študovňa

Študovňa periodik

Hudobno-jazyková študovňa

*Samovzdelávacie
stredisko pre
štúdium cudzích
jazykov*

Knižničné fondy a služby

PRIEREZ VÝVOJOM SLUŽIEB

- 1963** ♦ Knižnica Pedagogického inštitútu poskytla 17 050 výpožičiek (z toho 1 995 prezenčných), medziknižničnú výpožičnú službu a realizovala predaj kníh
- 1964** ♦ Ústredná knižnica Pedagogickej fakulty poskytla 34 000 výpožičiek, jej služby využívalo 2 427 registrovaných používateľov, súčasťou knižnice bola Študovňa devízovej literatúry a Študovňa povinnej a odporúčanej literatúry
- 1987** ♦ inštalácia prvých piatich osobných počítačov pre študentov
- 1991** ♦ implementácia knižnično-informačného systému LIBRIS – modul akvizície a modul katalogizácie
- 1998** ♦ zriadenie Multimedialnej študovne
- 2004** ♦ centrálna registrácia používateľov, zavedenie jednotnej evidencie a štatistík
♦ univerzitná knižnica má deväť študovní: Ekonomická, Filologická, Hudobno-jazyková, Pedagogická, Politologická, Právnická, Univerzálna (vrátane Študovne periodík), Financíí a MBA a centrálné výpožičné pracovisko Referát absenčných výpožičiek
- 2005** ♦ zavedenie výpožičného modulu v knižnično-informačnom systéme ARL v Referáte absenčných výpožičiek, pripojenie všetkých študovní k centrálnej databáze používateľov
- 2006** ♦ zavedenie výpožičného modulu ARL na všetkých pracoviskách knižnice
- 2007** ♦ zavedenie služby *Spýtajte sa knižnice*
♦ pridelovanie ISBN a EAN publikáciám vydávaných na UMB
- 2008** ♦ ukončenie implementácie všetkých funkcií knižnično-informačného systému ARL na všetkých pracoviskách
- 2009** ♦ vznik centier pre študentov so špecifickými potrebami vo všetkých študovniach univerzitnej knižnice a v Referáte absenčných výpožičiek

- 2011** ♦ počítače pre študentov so špecifickými potrebami vo všetkých študovniach a v Referáte absenčných výpožičiek
- 2013** ♦ mobilná verzia online katalógu pre inteligentné telefóny
♦ zavedenie referenčnej služby *Napište nám*
♦ prvý bibliobox – návratový automat na knihy umiestnený pri Referáte absenčných výpožičiek
♦ zriadenie Samovzdelávacieho strediska pre štúdium cudzích jazykov na Ekonomickej fakulte
- 2014** ♦ druhý bibliobox – návratový automat na knihy umiestnený pri Ekonomickej študovni
- 2015** ♦ spustenie služby zasielania upozornení na ukončenie výpožičnej lehoty požičaných dokumentov prostredníctvom SMS notifikácie
- 2017** ♦ integrácia ARL a IDM, import všetkých zapísaných študentov do databázy používateľov UK
- 2020** ♦ sprístupňovanie zdigitalizovaných publikácií vydaných na UMB vo Virtuálnej študovni
♦ zavedenie služby zasielania digitálnych kópií dokumentov z fondu univerzitnej knižnice
♦ presťahovanie Samovzdelávacieho strediska Ekonomickej študovne do nových priestorov (Školička)
♦ zriadenie oddychových zón/kútikov v študovniach
- 2021** ♦ online registrácia používateľov
♦ zavedenie bezhotovostnej formy platenia poplatkov za služby
- 2023** ♦ realizácia prvej etapy spojenia absenčných výpožičiek s cieľom zefektívnenia poskytovaných a zavedenia nových služieb (presun absenčného fondu Ekonomickej študovne do centrálného skladu pri Referáte absenčných výpožičiek)
- 2024** ♦ zavedenie služby doručovania dokumentov na adresu používateľa
♦ zostavenie katalógu vzdelávacích podujatí univerzitnej knižnice zo všetkých oblastí jej odborného pôsobenia

KNIŽNIČNÝ FOND

265 239 knižničných jednotiek domácej a zahraničnej proveniencie z oblasti humanitných, pedagogických, spoločenských a prírodných vied

Typologická skladba knižného fondu: odborné a vedecké monografie, učebnice, skriptá, metodické materiály, príručky, slovníky a encyklopédie, umelecká literatúra, literatúra faktu, periodiká, špeciálne dokumenty, záverečné a kvalifikačné práce

Jazyková skladba fondu: slovenský jazyk (takmer 60 %), český jazyk (20 %), anglický jazyk (viac než 10 %). Zvyšok tvoria ostatné svetové jazyky, ale aj texty v rumunčine, turečtine i gréčtine.

V roku **2005** bol prvýkrát v histórii univerzitnej knižnice celoročný prírastok knižničného fondu spracovaný automatizovane v knižničnom informačnom systéme. Pribudlo 11 936 bibliografických záznamov a 38 090 autoritných záznamov.

ŠPECIALIZOVANÉ KNIŽNICE

Knižnica prof. Bradleyho

J. F. Nejez Bradley

Univerzitná knižnica ju získala prostredníctvom Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov UMB priamo od profesora Bradleyho v roku 1998. Tvorí ju **1 377 titulov**.

Profesor Jan František Nejez Bradley bol pôvodom Čech. Pôsobil na univerzitách v Stanforde, Cambridgi, Manchestri, Štrasburgu a ďalších, striedavo žil vo Veľkej Británii a vo Francúzsku. Za svojho života vydal dvadsaťpäť publikácií, zaoberal sa históriou studenej vojny a zlomovými okamihmi dejín 20. storočia.

Fond knižnice je v Politologickej študovni k dispozícii len na prezenčné štúdium.

Knižnica prof. Plintoviča

Knižničný fond univerzitnej knižnice rozšírila v roku 2007. Obsahuje **1 183 titulov**.

Profesor Ivan Plintovič bol slovenský vedec, pedagóg, literárny kritik, literárny teoretik a esejista. Od roku 1959 pôsobil na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici a neskôr sa stal vedúcim Katedry slovenského jazyka a literatúry. Venoval sa literárnovednému výskumu v oblasti teórie a metodiky vyučovania literatúry, výskumu lyrizovanej prózy a súčasnej poézii.

Fond knižnice je k dispozícii na absenčné výpožičky používateľom univerzitnej knižnice, ako aj v rámci medziknižničnej výpožičnej služby.

Ivan Plintovič

Knižnica poľských dejín a kultúry

Predstavuje špecializovaný knižničný fond univerzitnej knižnice jediný svojho druhu na Slovensku. O jej zriadenie sa zaslúžila Katedra histórie Filozofickej fakulty UMB v roku 2023. Fond knižnice sa priebežne rozširuje vďaka knižným darom od rôznych predovšetkým poľských inštitúcií, aktuálne obsahuje **396 titulov**.

Publikácie sú používateľom univerzitnej knižnice dostupné na absenčné vypožičiavanie v Referáte absenčných výpožičiek, používatelia iných knižníc si ich môžu požičať prostredníctvom medziknižničnej výpožičickej služby.

Knižnica doc. Makaru

Univerzitná knižnica v roku 2024 získala do daru osobnú knižnicu z pozostalosti docenta Sergeja Makaru, jedného zo zakladateľov Filologickej fakulty UMB, popredného predstaviteľa ukrajinskej literatúry na Slovensku a významného prekladateľa.

Knižnica obsahuje **viac než 2 600 titulov** odbornej literatúry, prekladov, beletrie i poézie v slovenskom, ukrajinskom, českom a ruskom jazyku. Zbierka ešte nie je sprístupnená verejnosti, nakoľko sa realizuje jej odborné bibliografické spracovanie.

Sergej Makara

ŠPECIALIZOVANÉ FONDY A ZBIERKY

Fond Centra pre pedagogickú prax a didaktické pomôcky AMOS

Otvorením centra AMOS univerzitná knižnica ako prvá akademická knižnica na Slovensku rozšírila svoj fond a výpožičné služby o didaktické pomôcky a hry, ktoré sú určené deťom predškolského a mladšieho školského veku a sú zamerané na rozširovanie slovnej zásoby, prípravu z matematiky, prírodovedy a vlastivedy, hudobnej výchovy, ale aj z environmentálnej či dopravnej výchovy. Fond obsahuje **64 didaktických pomôcok, 45 didaktických hier, 567 knižných dokumentov a 5 titulov periodík**. Využívajú ich predovšetkým študenti učiteľského zamerania pripravujúci sa na prax, avšak k dispozícii sú všetkým záujemcom z odbornej i laickej verejnosti.

Fond Európskeho dokumentačného centra

Európske dokumentačné centrum vzniklo v univerzitnej knižnici v roku 2002. Fond je dostupný na prezenčné štúdium v Univerzálnej študovni, aktuálne obsahuje **viac než 1 773 publikácií** z rôznych oblastí riadenia, procesov a politík Európskej únie. Obsahuje monografie, výročné správy, smernice, publikácie štatistického úradu Európskej únie, informačné brožúry, letáky, aj periodiká.

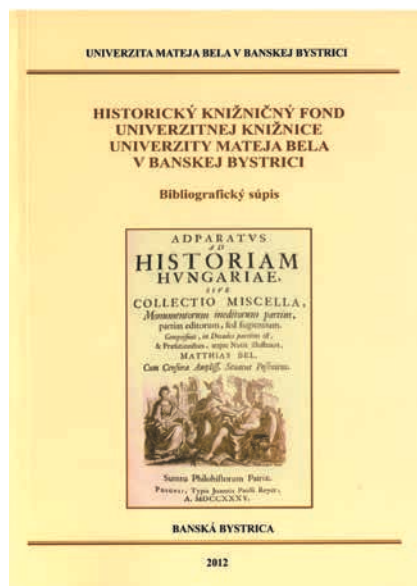
Závěrečné a kvalifikačné práce Univerzity Mateja Bela

Evidencia obhájených závěrečných a kvalifikačných prác patrí medzi základné úlohy akademických knižníc. V súlade s platnou legislatívou k nim univerzitná knižnica zabezpečuje prístup v tlačenej alebo elektronickej forme. V súčasnosti je v univerzitnej knižnici bibliograficky evidovaných **66 686** závěrečných prác, z toho **48 499** v online podobe. Elektronické závěrečné práce tvoria samostatnú špecializovanú databázu univerzitnej knižnice.

Elektronické knihy

Univerzitná knižnica poskytuje **neobmedzený prístup k 560 e-knihám**, ktoré získala kúpou, z edičnej činnosti univerzity a harvestingom elektronických publikácií od iných inštitúcií. Zakúpené elektronické knihy sú k dispozícii registrovaným používateľom po prihlásení do konta používateľa v online katalógu univerzitnej knižnice prostredníctvom URL odkazu.

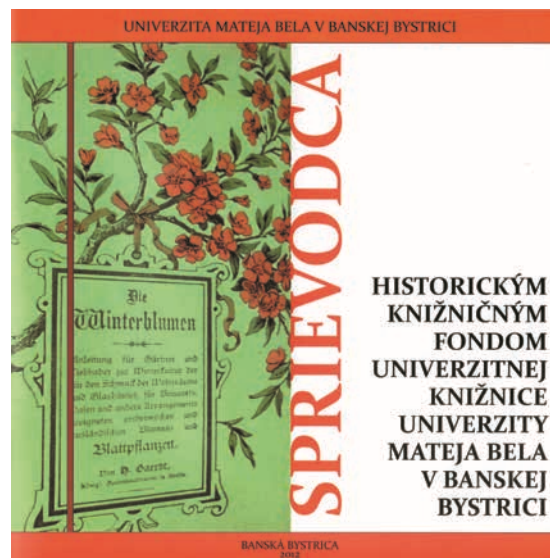
Historický knižničný fond

Fond tvorí **305 historických tlačí** z 18. – 20. storočia. Z obsahového hľadiska je vo fonde zastúpená história, jazykoveda, pedagogika, geografia, zoológia, botanika, umenie a krásna literatúra. Prevažná časť dokumentov je v českom, nemeckom a slovenskom jazyku, ale svoje zastúpenie má aj maďarský, anglický, francúzsky, latinský, taliansky, ruský a srbochorvátsky jazyk. Najväčšie exempláre zbierky sú vydania diel Mateja Bela *Adparatvs Ad Historiam Hvgariae* vydaný v roku 1735 v Bratislave u tlačiara Jána Pavla Royera a *Notitia Hvgariae Novae Historico Geographica, Divisa In Partes Qvatro, Qvarvm Prima, Hvgariam Cis-Danvbianam, Altera Trans-Danvbianam, Tertia, Cis-Tibiscanam, Qvarta, Trans-Tibiscanam: Unversim XLVIII. Comitavts Designatam Expromit* z roku 1736 vydané vo Viedni.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky vyhlásilo zbierku za historický knižničný fond v dvoch etapách v rokoch 2011 a 2017.

Historické dokumenty sa sprístupňujú prezenčnou formou v Univerzálnej študovni.

MÍĽNIKY EVIDENCIE PUBLIKAČNEJ A UMELECKEJ ČINNOSTI A OHLASOV

Vysokoškolský zákon a zákon o knižniciach ukladajú akademickým knižniciam povinnosť evidencie publikačnej a umeleckej činnosti a ohlasov tvorivých zamestnancov vysokých škôl na Slovensku. Počiatky tvorby databázy

1993

centrálne univerzitná knižnica;
interný materiál *Zásady jednotnej evidencie publikačnej činnosti na UMB*;

budovanie ústrednej databázy publikačnej činnosti v databázovom a rešeršnom systéme CDS-ISIS

1999

prvá systematická sústava kategórií publikačnej činnosti a ohlasov prof. Ing. Štefana Kimličku, CSc. z Katedry knižovníctva a vedeckých informácií Univerzity Komenského v Bratislave

2004

vznik Bibliograficko-informačného oddelenia a Referátu evidencie publikačnej činnosti

2006

založenie archívu tlačných podkladov k publikačnej činnosti zamestnancov UMB

1997

po decentralizácii univerzitnej knižnice v roku 1996 a vzniku piatich fakultných knižníc pokračovala v evidencii publikačnej činnosti len Knižnica humanitných a prírodných vied; knižnično-informačný systém VTLS

2004

implementácia knižnično-informačného systému Advanced Rapid Library (ARL) s účelovým modulom na evidenciu publikačnej činnosti a ohlasov;
konverzia dát z predchádzajúcich systémov CDS-ISIS a VTLS

2005

Smernica Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 13/2005-R z 31. augusta 2005 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov s prevzatými kategóriami od prof. Kimličku

2013

zapojenie poverených pracovníkov akademických knižníc do evidencie a kategorizácie umeleckej činnosti v CREUC 1

2015

založenie archívu elektronických podkladov k publikačnej činnosti na úložisku Content server

2019

zjednotenie vykazovacích období pre publikačnú a umeleckú činnosť na január nasledujúceho kalendárneho roka

2012

Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 456/2012 z 18. decembra 2012 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti

2015

spustenie nových elektronických formulárov na nahlasovanie publikačnej činnosti s funkciou prpájania podkladov v PDF formáte

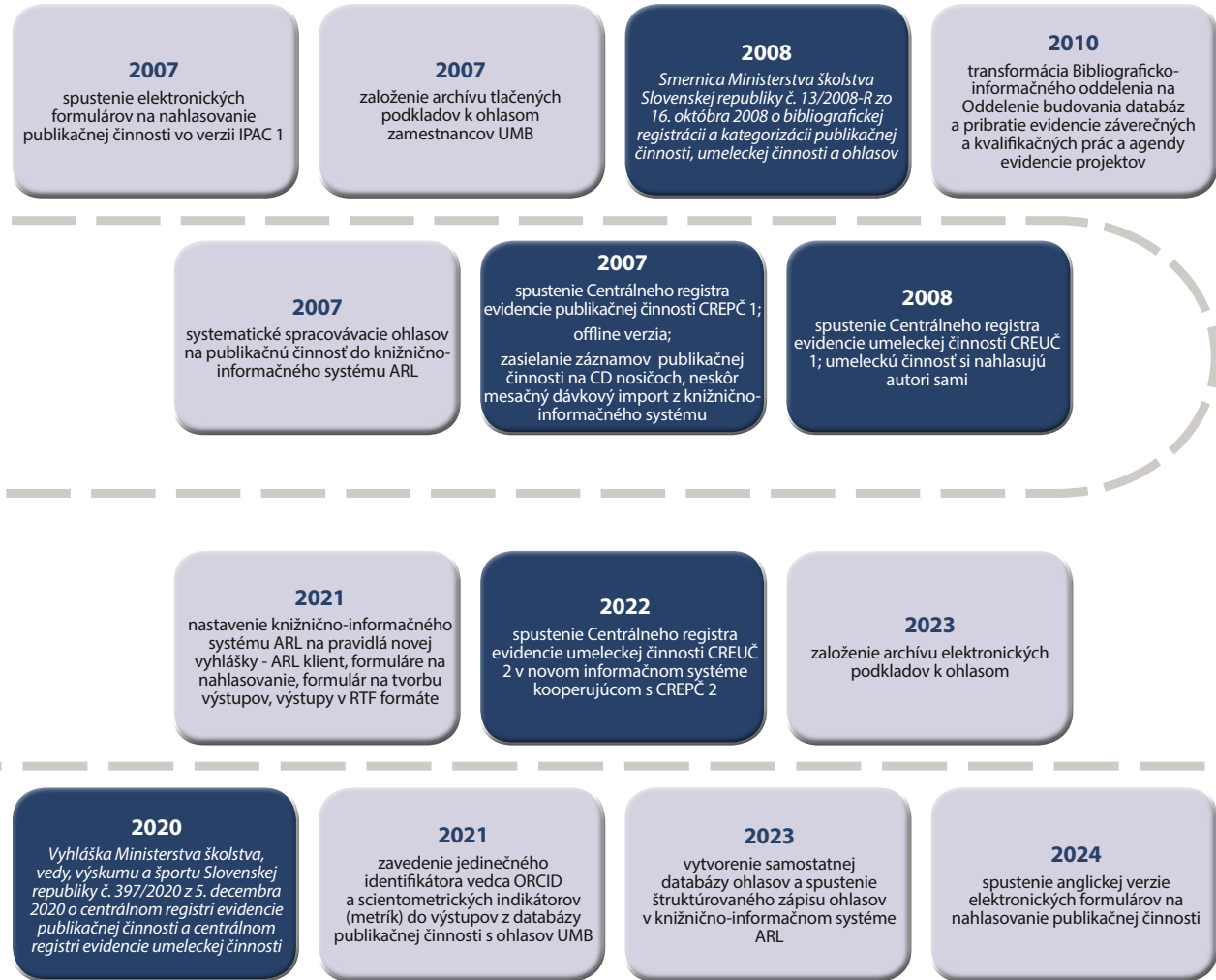
2018

spustenie Centrálného registra evidencie publikačnej činnosti CREPC 2;
online verzia;
spracovávanie záznamov v akademických knižniciach v reálnom čase

2020

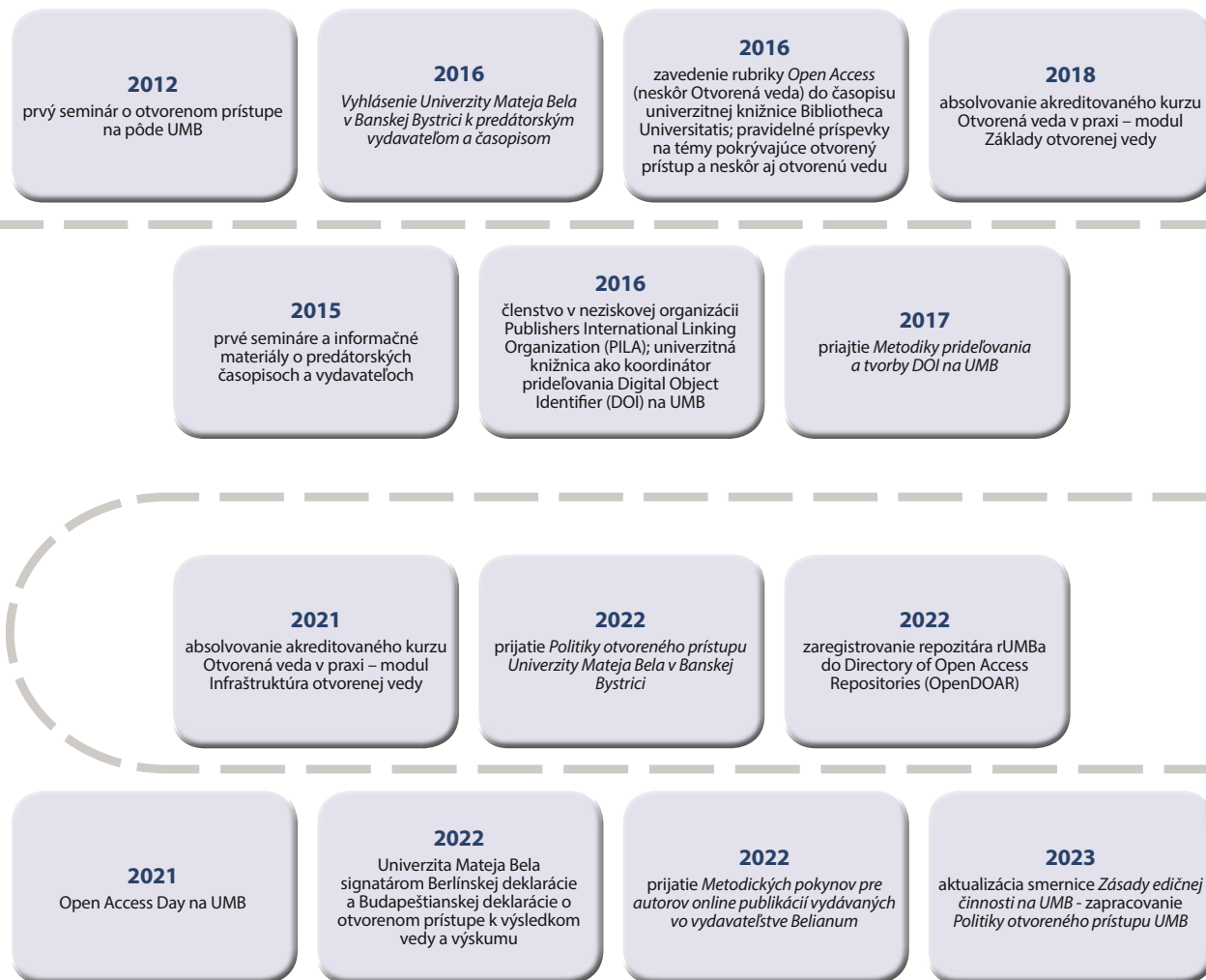
zmena Oddelenia budovania databáz na Oddelenie podpory vedy a zadefinovanie nových úloh súvisiacich s vedeckým publikovaním a otvorenou vedou

publikačnej činnosti na našej univerzite siahajú do roku 1993. Evidenciu publikačnej činnosti na univerzite ovplyvňovali **vonkajšie** aj **vnútorné** faktory. Vonkajšie faktory boli a sú dané najmä legislatívou, ktorá upravuje evidenciu tvorivých výstupov na Slovensku ako aj požiadavkami riadiacich orgánov. Vnútorné súvisia s organizačnými zmenami v univerzitnej knižnici či so zmenou knižnično-informačného systému, ale predovšetkým so snahou o zvyšovanie kvality a zefektívňovanie evidencie publikačnej činnosti a ohlasov a tvorby výstupov z databázy publikačnej činnosti a ohlasov.

KROK ZA KROKOM K OTVORENEJ VEDE

Otvorená veda, ktorá prináša zmeny vo vedeckej komunikácii, sa stáva integrálnou súčasťou služieb akademických knižníc. Okrem tvorby politik univerzitná knižnica zabezpečuje aj správu univerzitého repozitára, platformy na publikovanie časopisov a poskytuje podporu a školenia pre vedeckovýskumných pracovníkov a doktorandov univerzity.

OpenDOAR

2019
Open Access Day na UMB

2020
spustenie platformy na publikovanie časopisov s otvoreným prístupom Open Journal System (OJS)

2021
hromadné zakladanie jedinečného identifikátora ORCID zamestnancom UMB

2020
vytvorenie nových pracovných pozícií v univerzitnej knižnici: publikačný poradca a správca repozitára

2021
spustenie inštitucionálneho repozitára rUMBa (Dspace verzia 6.3)

2021
zoficiálne služby overovania dôveryhodnosti časopisov, vydavateľov a konferencií prostredníctvom online formulára na objednávanie služieb

2023
repozitár rUMBa spĺňa požiadavky na medzinárodné štandardy definované v OpenAIRE Guidelines for literature, institutional and thematic repositories

2023
absolvovanie akreditovaného kurzu Otvorená veda v praxi – modul Otvorené vedecké dáta

2024
zapisovanie statusu otvoreného prístupu do záznamov publikačnej činnosti UMB

2023
zaregistrovanie repozitára rUMBa do Registry of Open Access Repositories (ROAR)

2023
začiatok harvestovania repozitára rUMBa portálom OpenAIRE Explore

2024
aktualizácia softvéru inštitucionálneho repozitára rUMBa (DSpace verzia 7)

ČASOPIS BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS

Časopis univerzitnej knižnice vychádza od roku 2005. Počas dvadsiatich rokov sa postupne vyvíjal po vizuálnej stránke, ako aj z hľadiska periodicity, obsahovej náplne a kvality spracovania.

Redakčnú radu časopisu tvoria vybraní zamestnanci univerzitnej knižnice. Funkciu šéfredaktorky najdlhšie zastávala PhDr. Ľudmila Homolová, bývalá riaditeľka univerzitnej knižnice. V roku 2019 funkciu prebrala Mgr. Lucia Nižníková, vedúca Oddelenia podpory vedy. Na jazykovej redakcii časopisu sa najdlhšie podieľala Mgr. Greta Kazimírová, referentka Politologickej študovne, ktorá bola zároveň najdlhšie pôsobiacou členkou redakčnej rady.

Periodicita časopisu

2005/2006	1. ročník	5× ročne
2006/2007	od 2. ročníka	4× ročne
2012/2013	od 8. ročníka	2× ročne

Časopis sa postupne vyfarboval. Po čiernobielej verzii bez obálky v prvom ročníku dostal v nasledujúcom roku obálku z farebného papiera, neskôr obálku s farebnou tlačou a nakoniec aj farebné vnútro.

Od prvého ročníka mal časopis prílohu *Európske dokumentačné centrum informuje*. Od jedenásteho ročníka sa príloha transformovala na stálu rubriku. Jediná rubrika, ktorá je súčasťou časopisu nepretržite, sú *Novinky knižničného fondu*. Trinásť ročník časopisu sme obohatili o prílohu *Prvé kroky prvákov a doktorandov po univerzitnej knižnici*, v ktorej pre prvákov všetkých stupňov štúdia sumarizujeme informácie o službách knižnice. Príloha je stabilnou súčasťou prvého čísla každého ročníka, ktoré vychádza v septembri na začiatku akademického roka.

Pri príležitosti 20. výročia vzniku Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici pripravila univerzitná knižnica mimoriadne číslo časopisu, v ktorom sumarizovala organizačné zmeny, vývoj poskytovaných knižnično-informačných služieb, premeny priestorového a technického zabezpečenia, postupné budovanie knižničného fondu a interných databáz, rozsah sprístupňovaných elektronických informačných zdrojov a rozvoj spolupráce univerzitnej knižnice s inými inštitúciami od roku 1992.

Titulné strany časopisu v priebehu času

Vývoj rubriek v časopise

Ročník	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
5 naj Univerzitetnej knižnice UMB							◆													
Akcie Univerzitetnej knižnice / Pripravujeme akcie	◆	◆																		
Anketa						◆														
Blahoželáme / Gratulujeme	◆	◆	◆	◆					◆											
Bibliografické informácie	◆																			
Čím žije Univerzitetnej knižnice UMB							◆	◆												
Čriepky z histórie										◆										
Databázy / Predstavujeme (nové) EIZ / Elektronické informačné zdroje (neskôr aj v rubrike Z ponuky služieb)	◆	◆	◆		◆	◆	◆	◆	◆	◆										
Drobničky z publikačnej činnosti																◆	◆	◆	◆	◆
Informačné listy EDC / Európske dokumentačné centrum informuje		◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Editoriál				◆	◆	◆	◆	◆	◆						◆	◆	◆	◆	◆	◆
Krížovka							◆													
Literárne ocenenia (neskôr aj v rubrikách Zaujalo nás, Svetom kníh a knižníc)							◆	◆												
Novinky knižničného fondu	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Open Access / Otvorená veda												◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Osemsmerovka							◆													
Pele-Mele															◆	◆	◆	◆	◆	◆
Podujatia v Univerzitetnej knižnici / Vzdelávacie centrum Mateja Bela		◆	◆	◆	◆	◆		◆	◆		◆	◆								
Predstavujeme moderné svetové knižnice, alebo: takto by sa nám to páčilo (neskôr v rubrike Zaujalo nás, Svetom kníh a knižníc)					◆	◆														
Predstavujeme pracoviská Univerzitetnej knižnice / Sme tu pre vás - spoznajte nás	◆	◆	◆			◆										◆	◆			
Pripomíname si			◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Prvák													◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Recenzie			◆			◆														
Rozhovor s		◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆		◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Slovník knižnično-informačných termínov	◆	◆																		
Surfujeme po internete	◆	◆	◆																	
Svetom kníh a knižníc											◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Výročia	◆																			
Z publikačnej činnosti pracovníkov UMB / Z edičnej činnosti fakúlt		◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆								
Z kapsy publikačného poradcu																				◆
Z ponuky služieb Univerzitetnej knižnice UMB	◆							◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆		◆	◆	◆	◆	◆
Zaujalo nás		◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆											
Zo služobných ciest pracovníkov Univerzitetnej knižnice UMB (neskôr aj v rubrike Svetom kníh a knižníc)									◆	◆										

PROGRAM DOBROVOĽNÍCTVA

Dobrovoľníctvo v univerzitnej knižnici začalo písať svoju históriu v roku 2013, keď sa v spolupráci s Centrom dobrovoľníctva v Banskej Bystrici realizoval pilotný projekt. Jeho príprava sa začala symbolicky rok po vyhlásení Európskeho roku dobrovoľníctva v roku 2012. Prostredníctvom grantového programu naň finančne prispela Komunitná nadácia Zdravé mesto. Cieľom zapojenia dobrovoľníkov do činnosti knižnice bolo zabezpečiť plynulú a efektívnu prevádzku študovni a spokojnosť používateľov s poskytovanými službami.

Úspešný projekt po roku pokračoval v programe *Dobrovoľníctvo seniorov v Univerzitnej knižnici UMB*. Univerzitná knižnica UMB v Banskej Bystrici sa tak stala prvou akademickou knižnicou v programom dobrovoľníctva. V dobrovoľníckom programe primárne zameranom na ľudí nad 50 rokov pôsobilo za jedenásť rokov jeho existencie 21 dobrovoľníkov, ktorí odpracovali viac ako 2 000 dobrovoľníckych hodín. Do programu sa zapájajú aj dobrovoľníci z radov nezamestnaných a absolventi stredných a vysokých škôl. Okrem pravidelnej výpomoci pri príprave vyžiadanych kníh, opravách ich poškodenia a skenovania podkladov z archívu publikačnej činnosti sa zúčastňujú aj na mimoriadnych akciách počas Týždňa slovenských knižníc alebo Týždňa dobrovoľníctva. Dobrovoľníci nielen pomáhajú, ale sa aj vzdelávajú. Vzdelávacie podujatia sú zamerané na oboznámenie sa s činnosťami a službami knižnice, historický knižničný fond a na tréning pamäti. Pravidelne sa uskutočňujú spoločné stretnutia dobrovoľníkov s koordinátorom, na ktorých sa hodnotí a odmeňuje ich dobrovoľnícka činnosť. Jedna z dlhoročných a najaktívnejších dobrovoľníčok bola v rámci Banskobystrického kraja navrhnutá na ocenenie *Srdce na dlani*.

Myšlienku dobrovoľníctva a pozitívne skúsenosti s pôsobením dobrovoľníkov v knižnici prezentujeme na knižničných konferenciách a seminároch, v odborných periodikách a v médiách.

Ocenené dobrovoľníčky

Týždeň dobrovoľníctva 2019

Od roku 2016 je Univerzitná knižnica UMB zapojená do systému hodnotenia kvality práce s dobrovoľníkmi. Splnením základných Štandardov kvality manažmentu dobrovoľníkov a dobrovoľníčok sme získali značku kvality pod názvom *S dobrovoľníkmi a dobrovoľníčkami to vieme*. V ďalších rokoch sme splnením nových kvalitatívnych ukazovateľov získali vyšší štandard – druhú hviezdičku kvality.

Oslava získania štandardu kvality

Supervízne stretnutie

Už druhý rok sa do dobrovoľníckej činnosti zapájajú aj pracovníci knižnice v rámci firemného dobrovoľníctva. Nezištne pomáhajú pri úprave areálov, príprave podujatí, vyrábajú pomôcky pre zdravotne znevýhodnených, hračky pre deti z detských domovov i pre zvieratá v útulkoch, vtáčie búdky. V rokoch 2023 a 2024 spolu darovali 173 dobrovoľníckych hodín.

Tréning pamäti

Dobrovoľníčka pri práci

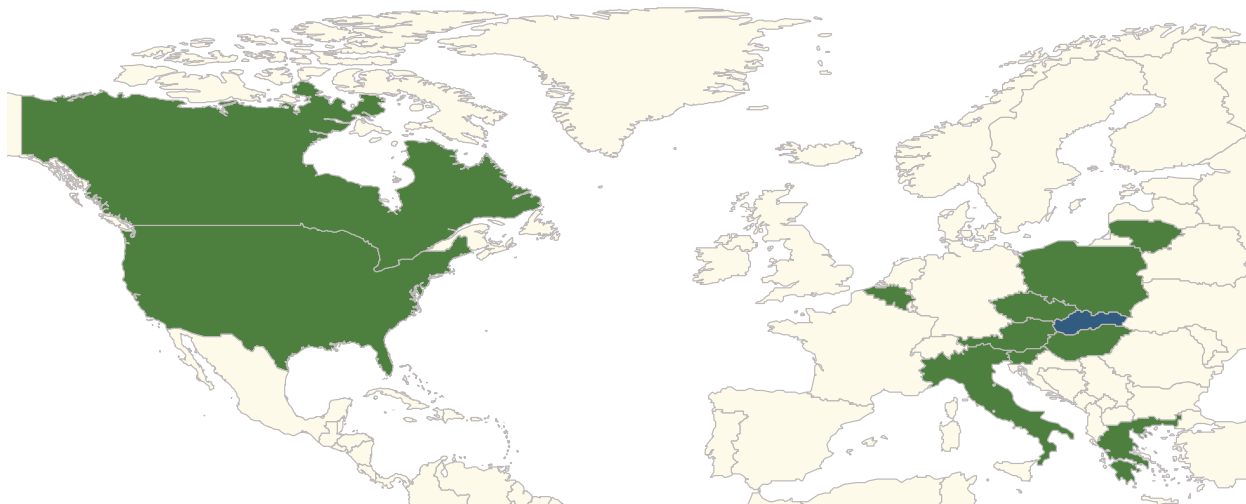

Zamestnanci knižnice na Týždni dobrovoľníctva

***Prezentácia univerzitetnej knižnice
doma a v zahraničí***

SLUŽOBNÉ CESTY A MOBILITY ERASMUS+ NÁS ZAVIEDLI DO TÝCHTO KRAJÍN

Členstvo v stavovských organizáciách

Slovenská
asociácia
knižníc

Spolok slovenských
knihovníkov a knižníc

Zastúpenie v konzorciách

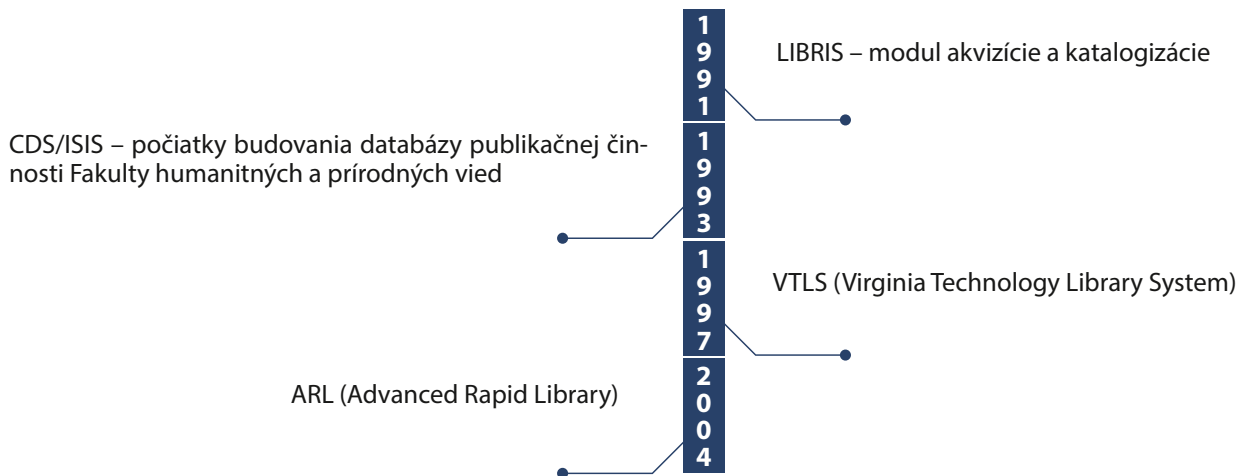
ORGANIZAČNÁ SPOLUÚČASŤ NA VÝZNAMNÝCH DOMÁCIICH A MEDZINÁRODNÝCH KNIHOVNÍCKYCH KONFERENCIÁCH

- 2010 CASLIN
- 2016 – 2020 Bibliosféry: knihovnicke sféry dôverné
- 2016 – 2023 ILIDE (Innovative Library In Digital Era)

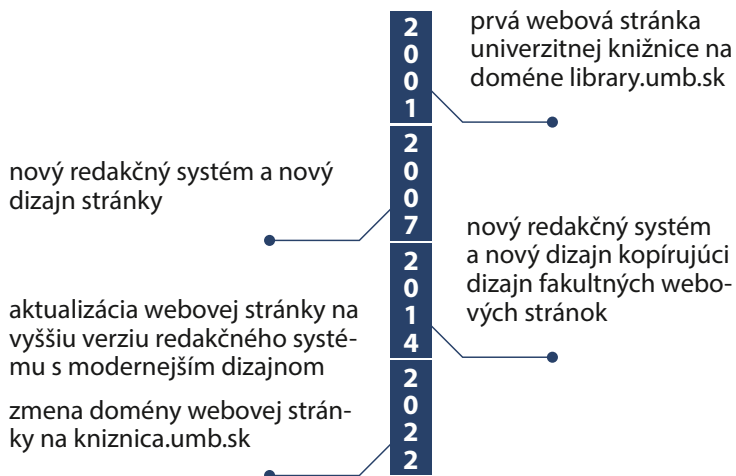

KNIŽNIČNO-INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Evidencia používateľov, knižničného fondu a publikačnej činnosti sa v modernej dobe vykonávajú v automatizovanom knižnično-informačnom systéme. Používatelia využívajú jeho prezentačnú vrstvu v podobe online katalógu. Univerzitná knižnica vo svojej histórii vystriedala štyri typy systémov.

WEBOVÁ STRÁNKA

Vedomostná súťaž pre žiakov stredných škôl Mladý Európan

Deň Európy

Európsky deň jazykov

14. február - Medzinárodný deň darovania knihy

Vianočný a veľkonočný trh v Referáte absenčných výpožičiek

Burza šálov, kabeliek a bižutérie

Noc v knižnici

Noc vedy

Open Acces Day 2012

Open Acces Day 2019

60. výročie UK UMB

Otvorenie Vzdelávacieho centra Mateja Bela 2012

Výstava kníh

Deň hlavolamov 2023

Namiesto záveru

TRI OTÁZKY pre riaditeľku univerzitnej knižnice Mgr. Michaelu Mikuškovú

Do univerzitnej knižnice ste nastúpili v roku 2006 ako čerstvá absolventka Katedry knižničnej a informačnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Začínali ste ako referentka na Bibliograficko-informačnom oddelení a kým ste sa stali riaditeľkou, postupne ste prešli viacerými pozíciami. Ako hodnotíte takýto „začiatok od nuly“ a do akej miery dnes využívate svoje už takmer dvadsaťročné skúsenosti pri riadení knižnice?

Začiatok „od piky“ považujem za prospešný začiatok svojej profesijnej činnosti. Ako absolventka som do univerzitnej knižnice prišla s teoretickými poznatkami. Po nástupe do zamestnania som ako jedna z mála dostala priestor stráviť nejaký čas pri kolegyniach na všetkých odborných pozíciách, oboznámiť sa s ich pracovnými činnosťami a zároveň spoznať všetky študovne poskytujúce služby. Považovala som to za podnetný štart, v praxi som videla reálnu prevádzku knižnice a zároveň som sa zoznámila s kolegynami a kolegami na dislokovaných pracoviskách. Začínala som na pracovnej pozícii, kde som zabezpečovala rešeršné služby a mala som na starosti správu elektronických informačných zdrojov dostupných na univerzite. Krátky čas som koordinovala aj evidenciu publikačnej činnosti a dlho som sa venovala evidencii ohlasov na publikačnú činnosť. Neskôr už na vedúcej pozícii som riadila oddelenie, ktoré okrem iného zabezpečovalo technickú a softvérovú podporu celej knižnici. Moja cesta univerzitnou knižnicou bola teda pomerne rôznorodá. Získala som mnoho cenných poznatkov, ktoré využívam dodnes. Knižnica je však dynamické prostredie, neustále prináša nové výzvy, s ktorými sa treba vysporiadať. A v tom mi nesmierne pomáhajú kolegyne z vedenia knižnice. Sú odborníčkami v činnostiach, ktoré ich oddelenia zastrešujú, a majú veľký podiel na rozvoji univerzitnej knižnice.

Univerzitná knižnica si po centralizácii v roku 2000 postupne hľadala svoje miesto v jednotnej sústave knižníc na Slovensku. Ako hodnotíte jej súčasné postavenie či odborné renomé v zoskupení akademických knižníc a vďaka čomu získala viaceré slovenské prvenstvá predovšetkým v oblastiach otvorenej vedy a predátorského publikovania?

Dovolím si povedať, že budovanie pozície v slovenskom knihovníckom prostredí je neustále prebiehajúci proces. Univerzitná knižnica je dlhodobým členom profesijných organizácií – Slovenskej asociácie knižníc a Spolku slovenských knihovníkov a knižníc. V roku 1993 organizovala celoslovenské stretnutie predstaviteľov vysokoškolských knižníc, ktoré aj z iniciatívy našej knižnice vyústilo do založenia samostatnej Sekcie vysokoškolských knižníc. Pod pozmeneným názvom táto sekcia pri Slovenskej asociácii knižníc funguje dodnes. Personálne zastúpenie univerzitnej knižnice vo vyšších štruktúrach a na riešených úlohách asociácie sa v priebehu rokov menilo. V rámci Spolku slovenských knihovníkov a knižníc má naša knižnica nielen inštitucionálne členstvo, ale tiež jedno z najväčších zastúpení v počte individuálnych členov. Univerzitná knižnica dlhodobo participuje aj v regionálnych štruktúrach spolku, čím sa dostala aj do povedomia typovo iných knižníc v banskobystrickom regióne. Ako jediná akademická knižnica je zapojená do konzorcia Knižnice pre Slovensko, ktoré zastrešuje Centrum vedecko-technických informácií SR. Rozvinuli sme aj úspešnú spoluprácu medzi knižnicami využívajúcimi rovnaký knižnično-informačný systém a spoločne sa nám podarilo doceliť efektívne riešenie komplikovaných a náročných nastavení systému, ktoré súvisia najmä s evidenciou publikačnej činnosti. Z hľadiska viditeľnosti univerzitnej knižnice v knihovníckom prostredí má nezastupiteľné miesto participácia na organizácii domácich a medzinárodných konferencií a knihovníckych seminárov.

Univerzitná knižnica začala rozvíjať aktivity v oblasti otvoreného prístupu už v roku 2012. V tom čase bola táto téma v zahraničí pomerne etablovaná, mnohé univerzity v okolitých krajinách už budovali vlastné inštitucionálne

repozitáre. S podporou vedenia univerzity sme ako jedna z prvých akademických knižníc rozvinuli problematiku predátorských časopisov a naša univerzita ako prvá na Slovensku vydala vyhlásenie, ktorým sa dištancovala od podvodných praktík predátorských vydavateľov a časopisov. Ambície univerzitnej knižnice v oblasti otvoreného prístupu postupne rástli a po tom, čo na podnet Knižničnej rady UMB ako poradného orgánu vedenie univerzity schválilo vytvorenie pracovnej pozície správcu repositára v univerzitnej knižnici, sme začali s postupným budovaním infraštruktúry pre otvorený prístup a podnietili prijatie Politiky otvoreného prístupu UMB. Vďaka tomu univerzita získala ďalšie prvenstvo na Slovensku. Uvítali sme aj prijatie Národnej stratégie pre otvorenú vedu na roky 2021 – 2028 na celoslovenskej úrovni a našou snahou je a bude pomáhať pri realizácii jej úloh v akademickom prostredí.

Pred nástupom do riadiacej funkcie ste predkladali koncepciu rozvoja univerzitnej knižnice. Pokúste sa – po piatich rokoch – krátko zhodnotiť, ktoré ciele sa Vám podarilo naplniť, ktoré na splnenie stále čakajú a s akými plánni by ste chceli previesť knižnicu nasledujúcimi rokmi.

V koncepcii na roky 2019 – 2025 boli stanovené ciele rôzneho charakteru s dosahom na rôzne cieľové skupiny. Medzi najdôležitejšie zrealizované úlohy na organizačnej a personálnej úrovni patrí zmena organizačnej štruktúry knižnice v roku 2020. S ňou súvisí aj vznik dvoch nových špecializovaných pracovných pozícií – správcu inštitucionálneho repositára a publikačný poradca. Obe sa týkajú nových úloh akademických knižníc, ktoré prináša najmä vývoj vedeckej komunikácie a požiadavky na sprístupňovanie výsledkov vedy a výskumu financovaného z verejných zdrojov bez akýchkoľvek obmedzení. V rámci priestorových možností, ktoré má univerzitná knižnica k dispozícii, sme realizovali úpravy na zlepšenie komfortu pracovníkov ako aj používateľov. Knižnica sa stáva priestorom nielen na štúdium, ale aj na oddych a relax používateľov, poskytuje zázemie na skupinovú prácu aj výučbu. Z priestorového hľadiska sme optimalizovali skladové kapacity. Posilňujeme spoluprácu s fakultami v oblasti akvizície relevantných informačných zdrojov, začali sme s akvizíciou e-kníh, rozvíjame spoluprácu s rôznymi organizáciami v oblasti harvestingu publikácií, aby naši používatelia v online katalógu knižnice našli čo najväčšie množstvo informačných zdrojov. Podarilo sa nám naplniť aj niektoré ciele súvisiace s digitalizáciou knižničného fondu. Začali sme intenzívnejšie pôsobiť v oblasti elektronického publikovania, v rámci edičnej činnosti univerzity spolupracujeme s univerzitným vydavateľstvom Belianum na dodržiavaní štandardov pri vydávaní online publikácií, prehĺbili sme spoluprácu s redakčnými radami univerzitných časopisov, poskytujeme služby súvisiace s publikovaním v režime otvoreného prístupu. Postupne rozširujeme portfólio podporných služieb v oblasti otvorenej vedy, prostredníctvom nášho časopisu robíme osvetu o trendoch v oblasti vedeckého publikovania a dopĺňame ponuku odborných podujatí a seminárov pre študentov a zamestnancov univerzity. Univerzitná knižnica si vybudovala pozíciu hlavného podporovateľa a realizátora niektorých úloh otvorenej vedy. Na základe tohto výpočtu môžem skonštatovať, že požadované ciele stanovené v koncepcii sa nám postupne darí plniť.

Z nespĺnených cieľov spomeniem predovšetkým vytvorenie kreatívneho priestoru, v ktorom študenti môžu realizovať svoje nápady či rozvíjať technické zručnosti. V oblasti fondov čaká na splnenie úloha týkajúca sa implementácie technológie RFID v priestoroch centrálného skladu knižničného fondu. Neustále pracujeme aj na budovaní pozitívneho imidžu univerzitnej knižnice ako dôležitej súčasťi univerzity a nie pracoviska, ktoré je na príťaž.

V ďalších rokoch existencie univerzitnej knižnice bude dôležitá pružná reakcia na nové oblasti, ktoré do sféry akademických knižníc prenikajú, ako aj plnenie požiadaviek, ktoré na ňu kladie zriaďovateľ – Univerzita Mateja Bela – a jeho súčasťi. Nemenej významné je aj flexibilné poskytovanie služieb našim používateľom, získavanie spätnej väzby na poskytované služby a zisťovanie očakávaní študentov. Rozvojom knižnice v spolupráci so všetkými aktérmi chceme posilniť jej postavenie vo vlastnej akademickej obci.

MINIŠTATISTIKA

32

počet pracovníkov, ktorí v čase 70. výročia zabezpečujú prevádzku univerzitnej knižnice

7

počet databáz budovaných univerzitnou knižnicou v knižnično-informačnom systéme

265 239

knižničných jednotiek – aktuálny rozsah knižničného fondu domácej a zahraničnej proveniencie z oblasti humanitných, pedagogických, spoločenských a prírodných vied

3

počet oddelení univerzitnej knižnice

8

počet dobrovoľníkov, ktorí pomáhajú v univerzitnej knižnici

4 578

registrovaných používateľov

55 076

počet podkladov v archíve publikačnej činnosti

70 251

počet podkladov v archíve ohlasov

54

počet vydaných čísel časopisu Bibliotheca Universitatis

Štatistické údaje k 31. 10. 2024

PERLIČKY Z KNIŽNIČNÉHO FONDU

Prvá zaevidovaná kniha

KAZANCEV, Ivan Nikolajevič. *Vyučovacia hodina v sovietskej škole*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1954. 209 s. Knižnica pedagogických spisov; Zv. 8.

Publikácia patrila do vtedajšieho fondu Vyššej školy pedagogickej (neskôr Pedagogického inštitútu) v Banskej Bystrici. Vo fonde univerzitnej knižnice sa už nenachádza, v roku 1974 bola vyradená.

Prvá signatúra v prírastkovom zozname Univerzitnej knižnice UMB

ROBERTSON, Ian. *Sociology*. New York: Random House, 1963. 493 s. ISBN 0-394-32025-5.

Sedemdesiata zaevidovaná kniha

LABUDA, Ján, Vladimír BOTTO a Vojtech KOVÁČ. *Základy výživy hospodárskych zvierat: chov hovädzieho dobytku : chov ošipaných : chov oviec : chov kôz*. Martin: Vydavateľstvo Osveta, 1953.

Publikácia pribudla do vtedajšieho fondu Vyššej školy pedagogickej (neskôr Pedagogického inštitútu) v Banskej Bystrici. Vo fonde univerzitnej knižnice sa už nenachádza, v roku 1974 bola vyradená.

Sedemdesiata signatúra v prírastkovom zozname Univerzitnej knižnice UMB

BRADA, Jaroslav. *Peníze, banky a finanční trhy*. Praha: Nad zlato, 1992. 106 s. ISBN 80-85626-06-3.

Sedemdesiata vyradená kniha

KRAJČOVIČ, Ferdinand. *Skúsenosti zo silážovania na južnom Slovensku*. Bratislava: Štátne pôdohospodárske nakladateľstvo, 1954. 47 s. Poľnohospodárske aktuality, zv. 18.

Publikácia bola súčasťou fondu vtedajšej Ústrednej knižnice Pedagogickej fakulty, dôvodom vyradenia v roku 1971 bola strata.

Záznam publikačnej činnosti evidovaný pod číslom 70

FINDRA, Ján. *Čo nám spôsobuje najväčšie ťažkosti*. In Verejná správa: časopis vlády pre štátnu správu a samosprávu. Bratislava: Ministerstvo vnútra SR. ISSN 1335-7883, 2003, roč. 59, č. 7, s. 23.

Ohlas evidovaný pod číslom 70

ZELENKOVÁ, Anna - SPIŠIAKOVÁ, Mária. *The role of ESP teachers in an English-Medium programme*. In Kompetence v cizích jazykoch jako důležitá součást profilu absolventa vysoké školy : sborník příspěvků z mezinárodní konference, konané 13. - 14. září v Brně. Brno: Univerzita obrany, Centrum jazykové přípravy, 2007. ISBN 978-80-7231-261-0, pp. 313-318.

Ide o ohlas na tvorivý výstup KONTRÍKOVÁ, Iveta. *Analýza stavu a vzdelávania manažérov v oblasti interkultúry*. In Podnikanie a inovácie podnikateľských aktivít. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006, s. 66-76.

NAJ...

Najstaršia kniha vo fonde

BEL, Matej. *Adparatvs ad Historiam Hvngariae, sive collectio miscella, Monumentorum ineditorum partim, partim editorum, sed fugientium. Conquisiut, in Decades partitus est, & Praefationibus, atque Notis illustrauit, Matthias Bel.* Posonii : Typis Joannis Paulli Royer, A. MDCCXXXV [1735]. [14], 442, [18] s.

Najdrahšia tlačená kniha vo fonde

BEL, Matej - MIKOVÍNI, Samuel. *Notitia Hvngariae Novae Historico Geographica, Divisa In Partes Qvatvor, Qvarvm Prima, Hvngariam Cis-Danvbianam, Altera Trans-Danvbianam, Tertia, Cis-Tibiscanam, Qvarta, Trans-Tibiscanam: Vniversim XLVIII. Comitatus Designatam Expromit : Regionis Sitvs, Terminos, Montes, Campos, Flvvios, Lacvs, Thermas, Coeli, Solique ingenivm, Natvrae mvnera prodigia, Incolas variarvm Gentivm, atque barvm mores, Provinciarvm Magistratvs, Illustres Familias, Vrbes, Arces, Oppida Vicos propemodvm omnes Singvlorvm praeterea, Ortvs, Incrementa, Belli Pacisque Conversiones ob praesentem Habitvm. Tomvs secvndvs.* Viennae Avstriae : Impensis Pavli Stravbii Bibliopoplae, MDCCXXXVI [1736]. 587, [12] s.

Ide o známe Notície, ktorých spoluautorom je Matej Bel.

Najdrahšia e-kniha vo fonde

Encyclopedia of tourism management and marketing. BUHALIS, Dimitrios (ed.). Cheltenham, UK : Edward Elgar Publishing, 2022. 3000 s. ISBN 978-1 80037-748-6. Dostupné na: <https://doi.org/10.4337/9781800377486>

Najrozsiahlejšia publikácia

ÇAĞBAYIR, Yaşar. *Büyük Türkçe sözlük: Orhun yazıtlarından günümüze Türkiye Türkçesinin söz varlığı.* Istanbul: Ötüken 2016. ISBN 978-605-155-418-1.

Veľký turecký slovník (slovná zásoba turečtiny od orchonských nápisov po súčasnosť) má 10 zväzkov, ktoré spolu obsahujú 7 131 strán.

Najpožičiavanejšia kniha

KADLEČKOVÁ, Magdaléna et al. *Praktikum z matematiky I.* Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Občianske združenie Ekológia, 2003. 210 s. ISBN 80-8055-817-5.

V knižničnom systéme evidujeme 4 570 výpožičiek tohto titulu.

Najväčšia kniha vo fonde

World atlas: the cartographic encyclopedia of planet Earth. North Narrabeen, Australia: Millennium House, 2009. 216 s. ISBN 978-1-921209-32-1.

Veľkosť: 56 x 45 cm

Najmenšia kniha vo fonde

LUKÁČ, Emil Boleslav. *O láske neláskavej.* 2. zmen. vyd. Bratislava: Tatran, 1977. 221 s.

Veľkosť: 8 x 7,7 cm

Kniha vrátená z najväčšej dialky

MANN, Arne B. *Rómsky dejepis.* 1. vyd. Bratislava: Kalligram, 2000. 54 s. ISBN 80-7149-316-3.

Kniha sa našla v katedrovej knižnici na Filozofickej fakulte Ostravskej univerzity v Ostrave.

Najstaršie periodikum

Orol tatranskí, roky 1845 – 1848

Najviac uchovaných ročníkov periodika:

Slovenské pohľady, 108 ročníkov

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA KEDYSI...

Študovňa Ústrednej knižnice Pedagogickej fakulty, Tajovského 40

Ekonomická študovňa, Tajovského 10

Právnická študovňa, Komenského 20

Politologická študovňa, Kuzmányho 1

*Študovňa Knižnice Fakulty humanitných a prírodných vied,
Tajovského 51*

*Výpožičné oddelenie Knižnice Fakulty humanitných a prírodných vied,
Tajovského 40*

...A DNES

Politologická študovňa, Kuzmányho 1

Referát absenčných výpožičiek, Tajovského 40

Univerzálna študovňa, Tajovského 51

Pedagogická študovňa, Ružová 15

Právnická študovňa, Komenského 20

Ekonomická študovňa, Tajovského 10

POUŽITÁ LITERATÚRA

Bibliotheca Universitatis. 2011/2012, roč. 7, č. mimoriadne. 2011/2012. ISSN 1337-4753.

FREMAL, Karol (ed.). *Pamätnica vysokého školstva v Banskej Bystrici*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 1994. ISBN 80-85162-71-7.

HOMOLOVÁ, Ľudmila. 55 rokov Univerzitnej knižnice Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. *Knižnica*. 2009, roč. 10, č. 10, s. 15-18. ISSN 1335-7026.

MARTULIAK, Pavol a kol. *Dvadsaťročná Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici*. Banská Bystrica: TRIAN, 2012. ISBN 978-80-89371-13-6.

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA UMB. *Výročné správy Univerzitnej knižnice UMB v Banskej Bystrici*. 1992 – 2023.

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA UNIVERZITY MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI 70 ROKOV VO FAKTOCH A OBRAZOCH

Autorky: Slávka Beracková, Danica Jurašková, Michaela Mikušková, Lucia Nižníková, Martina Trégerová

Jazyková redaktorka: Lucia Nižníková

Grafická úprava: Miroslav Chladný

Fotografie: Archív Univerzitnej knižnice UMB
Peter Prochádzka, webová stránka Slovenského literárneho fondu

Rozsah: 48 strán

Vydanie: prvé

Rok vydania: 2024

Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Tlač: DMC, s. r. o., Nové Zámky

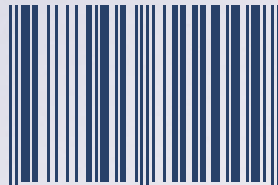
ISBN 978-80-557-2200-9

<https://doi.org/10.24040/2024.9788055722009>

Univerzitná knižnica
Univerzity Mateja Bela
Banská Bystrica

umb UNIVERZITA
MATEJA BELA

9 | 788055 | 722009 |

ISBN 978-80-557-2200-9